

**Zmiany prawne wprowadzone podczas obrad
Komisji Nadzwyczajnej do spraw związanych z ograniczaniem biurokracji
do „ustawy deregulacyjnej”
pociągające za sobą negatywne skutki prawne i społeczne**

Polska Izba Inżynierów Budownictwa zaniepokojona jest faktem, iż istotne uwagi merytoryczne nie są uwzględniane w toku prac legislacyjnych. Największe obawy Izby budzą następujące zmiany:

1. możliwość zwalniania z egzaminu na uprawnienia budowlane wyłącznie na podstawie faktu ukończenia odpowiednich studiów technicznych odbytych na uczelni mającej podpisaną umowę z samorządem zawodowym
2. skrócenie o połowę wymiaru praktyki projektowej, tj. z dotychczasowych 2 lat do 1 roku
3. wprowadzenie, bez konsultacji społecznych i przy zdecydowanym sprzeciwie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, możliwości ubiegania się o uprawnienia budowlane w ograniczonym zakresie w wykonawstwie przez osoby z dyplomem mistrza w odpowiednim zawodzie budowlanym
4. wprowadzenie możliwości zaliczania w całości praktyki studenckiej jako praktyki zawodowej
5. pozbawienie samorządu zawodowego możliwości decydowania o zaliczeniu praktyki zawodowej odbytej pod kierunkiem patrona zmieniając zwrot „można uznać” na kategoriyczny „uznaje się” roczną praktykę zawodową przy sporządzaniu projektów
6. wprowadzenie możliwości skracania przez patrona, i tak krótkiej praktyki projektowej, o dalsze 6 miesięcy
7. dokonana istotna zmiana w zakresie podziału członków Izby Architektów i Izby Inżynierów Budownictwa.

Uzasadnienie negatywnych skutków wprowadzanych zmian prawnych

1. **Możliwość zwalniania z egzaminu na uprawnienia budowlane wyłącznie na podstawie faktu ukończenia odpowiednich studiów technicznych odbytych na uczelni mającej podpisaną umowę z samorządem zawodowym**

Izby samorządu zawodowego zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji „*sprawują pieczę nad należyтым wykonywaniem zawodów w granicach interesu publicznego i jego ochrony*”. **Sprawowanie pieczy nad wykonywaniem zawodu jest więc konstytucyjnym obowiązkiem samorządów zawodowych zawodów zaufania publicznego.** W ramach tego obowiązku mieści się uprawnienie do decydowania

o dopuszczeniu do wykonywania zawodu, w tym przeprowadzanie odpowiedniego egzaminu.

Nadawanie uprawnień budowlanych jest realizacją zadań z zakresu administracji publicznej. Zadań tych samorząd zawodowy nie może przekazać na rzecz innych podmiotów.

W przypadku wejścia jednak w życie projektowanego przepisu, **samorząd nie będzie miał realnego wpływu na zbadanie wiedzy kandydata do uprawnień podczas egzaminu.** Zaś, istotą egzaminu na uprawnienia budowlane jest sprawdzenie **umiejętności praktycznego stosowania posiadanej wiedzy popartej stosowną praktyką zawodową.** Nie jest zatem przedmiotem weryfikacji egzaminacyjnej samo posiadanie wiedzy, ani samo odbycie praktyki, ale umiejętność ich wykorzystania.

Zaproponowane **zmiany w prawie o szkolnictwie wyższym**, przewidujące podpisywanie umów z uczelniami mocą których absolwenci takich studiów zwalniani by byli z egzaminu na uprawnienia budowlane, **z punktu widzenia bezpieczeństwa obiektu budowlanego nie zapewniają prawidłowych procedur związanych z nadawaniem uprawnień budowlanych.**

Zaproponowany przepis spowoduje też brak równości wobec prawa osób kandydujących do uprawnień budowlanych z następujących względów:

- projekt ustawy wprowadza przywilej zwolnienia z egzaminu uzależniając go wyłącznie od faktu ukończenia uczelni będącej stroną umowy zawartej z organem samorządu zawodowego
- każdy z 16-tu samorządów zawodowych może zawrzeć różne umowy z różnymi uczelniami i na różnych zasadach
- w ramach umów mogą zostać zaakceptowane różne programy studiów, których ukończenie będzie stanowiło podstawę do zwolnienia z egzaminu – a rozbieżności mogą być znaczne.

Dodatkowo **projektowany przepis** przewidujący możliwość zwolnienia z egzaminu na uprawnienia budowlane, **pozostaje w oczywistej sprzeczności z obowiązującym art.12 ust. 3 Prawa budowlanego**, zgodnie z którym, *„Warunkiem uzyskania uprawnień budowlanych jest zdanie egzaminu ze znajomości procesu budowlanego oraz umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy technicznej”*.

2. Skrócenie o połowę wymiaru praktyki projektowej, tj. z dotychczasowych 2 lat do 1 roku

Proponowane skrócenie wymiaru odbywania praktyki zawodowej przy jednoczesnym zrównaniu tego okresu w zakresie praktyki projektowej i wykonawczej jest błędem, który **przyczyni się przede wszystkim do obniżenia poziomu przygotowania inżynierów do samodzielnego wykonywania zawodu.** Zwiększanie liczby uprawnionych inżynierów nie może odbywać się kosztem obniżenia jakości świadczonych przez nich usług.

W historii nadawania uprawnień budowlanych **zawsze przyjmowano, iż przygotowanie do wykonywania funkcji projektanta wymaga odbycia dłuższej praktyki zawodowej.** Na projektancie spoczywa bowiem wielka odpowiedzialność za właściwe opracowanie projektu, który podlega późniejszej realizacji. Projektant

odpowiada za przyjęte rozwiązania, zastosowane materiały i dokonane obliczenia itd. natomiast kierownik zajmuje się realizacją gotowego projektu.

Za odrzuceniem proponowanej zmiany polegającej na skróceniu okresu wymaganej praktyki zawodowej przemawia także fakt redukcji godzinowej zajęć z zakresu przedmiotów zawodowych na uczelniach z dotychczasowych ok. 50 godzin tygodniowo na ok. 25 godzin tygodniowo.

Proponowanego wymiaru praktyki zawodowej nie zmieniono pomimo poprawki Pani Posel Brygidy Kolendy-Łabuś, która wnioskowała o wydłużenie praktyki do 1,5 roku. Podobne stanowisko wraz z merytorycznym uzasadnieniem przedstawiła także PIIB.

3. **Wprowadzenie, bez konsultacji społecznych i przy zdecydowanym sprzeciwie Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, możliwości ubiegania się o uprawnienia budowlane w ograniczonym zakresie w wykonawstwie przez osoby z dyplomem mistrza w odpowiednim zawodzie budowlanym**

Sprawa nadawania uprawnień budowlanych osobom z dyplomem mistrza w odpowiednim zawodzie budowlanym nie była poddana konsultacjom społecznym, które miałyby na celu ustalenie m.in. zakresu wymagań stawianych osobom ubiegającym się o takie uprawnienia oraz zakresu takich uprawnień.

Z pewnością zakres uprawnień budowlanych uzyskiwanych przez tę grupę osób nie może być tożsamy z zakresem uprawnień uzyskiwanych przez techników.

Późne wprowadzenie tej zmiany uniemożliwiło także określenie konsekwencji posiadania takich uprawnień, w tym kwestii obowiązkowego członkostwa we właściwej izbie samorządu zawodowego, a **przepisy w tym zakresie, w ramach prac Komisji Nadzwyczajnej do spraw związanych z ograniczaniem biurokracji, zostały już przyjęte.**

4. **Wprowadzenie możliwości zaliczania w całości praktyki studenckiej jako praktyki zawodowej**

W opinii Izby, dodanie przepisu art. 4a uznającego praktykę studencką za całość praktyki zawodowej należy uznać za propozycję niewłaściwą i bardzo ryzykowną. **Uczelnie nie organizują obecnie praktyk zawodowych, a co więcej dotychczasowe praktyki są minimalizowane z uwagi na brak środków finansowych.**

Tym bardziej **nieznane są nam przypadki, aby uczelnia prowadziła działalność inwestycyjną mającą na celu przygotowanie praktyczne kadr dla budownictwa**, a trudno sobie wyobrazić pełnienie funkcji kierownika budowy bez znajomości specyfiki tego zawodu, który można poznać wyłącznie poprzez rzeczywiste uczestnictwo w procesie budowlanym – to tak jakby dopuścić chirurga do wykonywania operacji wyłącznie po teoretycznym przygotowaniu do zawodu, a bez praktyki zawodowej w tym zakresie

Wątpliwości budzą także następujące okoliczności:

- **praktyka studencka nie musi odbywać się pod kierunkiem osoby posiadającej odpowiednie uprawnienia budowlane** oraz brak jest potwierdzenia zgodności odbytej praktyki z określonymi wymogami
- praktyka studencka znacznie różni się od praktyki przy projektowaniu lub na budowie: **student jest jedynie obserwatorem, natomiast absolwentowi powierza się odpowiedzialne zadania**
- **praktyka studencka jest zbyt krótka i wąska przez co nie gwarantuje właściwego przygotowania zawodowego** - praktyka taka nie odpowiada warunkom praktycznego wykonywania zawodu.

Dodatkowo **projektowany przepis pozostaje w oczywistej sprzeczności z obowiązującym art.12 ust. 2 Prawa budowlanego**, zgodnie z którym, „*Samodzielne funkcje techniczne w budownictwie, określone w ust. 1 pkt 1-5, mogą wykonywać wyłącznie osoby posiadające odpowiednie wykształcenie techniczne i praktykę zawodową, dostosowane do rodzaju, stopnia skomplikowania działalności i innych wymagań związanych z wykonywaną funkcją, stwierdzone decyzją, zwaną dalej "uprawnieniami budowlanymi", wydaną przez organ samorządu zawodowego*”.

5. **Pozbawienie samorządu zawodowego możliwości decydowania o zaliczeniu praktyki zawodowej odbytej pod kierunkiem patrona zmieniając zwrot „można uznać” na kategoriyczny „uznaje się” roczną praktykę zawodową przy sporządzaniu projektów**

W świetle obowiązujących przepisów, **organy samorządu zawodowego prowadząc postępowanie kwalifikacyjne upoważnione są do dokonania oceny merytorycznej praktyki zawodowej**. Pozytywny wynik tego postępowania stanowi podstawę dopuszczenia do egzaminu na uprawnienia budowlane, których uzyskanie upoważnia do wykonywania samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie.

Proponowana zmiana pozbawia samorząd tego istotnego uprawnienia w przypadku praktyki zawodowej nadzorowanej przez patrona, co skutkuje obowiązkiem zaliczenia każdej, nawet niewłaściwej praktyki zawodowej, która nie przygotowuje kandydata do samodzielnego wykonywania odpowiedzialnego zawodu zaufania publicznego, którego wykonywanie wiąże się z zapewnieniem bezpieczeństwa ludzi i ich mienia.

6. **Wprowadzenie możliwości skracania przez patrona, i tak krótkiej praktyki projektowej, o dalsze 6 miesięcy**

Zdaniem Izby, wprowadzenie instytucji patrona jest rozwiązaniem słusznym. Należy jednak zrezygnować z możliwości skracania przez patrona o połowę wymiaru praktyki zawodowej. Proponowany wymiar praktyki zawodowej i tak jest zbyt krótki aby nauczyć się wykonywania zawodu projektanta. Dodatkowe skrócenie tej praktyki przez patrona o 6 miesięcy spowoduje, iż praktykant odbędzie wyłącznie półroczną praktykę zawodową i będzie uprawniony do wystąpienia o uzyskanie uprawnień budowlanych.

Dodatkowo należy doprecyzować, iż w ten sposób można zaliczyć **wyłącznie praktykę w zakresie projektowania**, z zastrzeżeniem, że należy dodatkowo odbyć wymaganą praktykę na budowie.

7. Dokonana istotna zmiana w zakresie podziału członków Izby Architektów i Izby Inżynierów Budownictwa

Obecnie podział członkostwa między izbami jest bardzo prosty i czytelny:

- **do izby architektów** należą osoby legitymujące się uprawnieniami budowlanymi do projektowania w specjalności architektonicznej bez ograniczeń
- **do izby inżynierów budownictwa** należą osoby legitymujące się uprawnieniami budowlanymi w pozostałych specjalnościach i zakresach, w tym osoby legitymujące się uprawnieniami budowlanymi w specjalności architektonicznej do projektowania i kierowania robotami budowanymi w ograniczonym zakresie oraz osoby legitymujące się uprawnieniami budowlanymi do kierowania robotami budowanymi w specjalności architektonicznej bez ograniczeń.

Według uchwalonej poprawki:

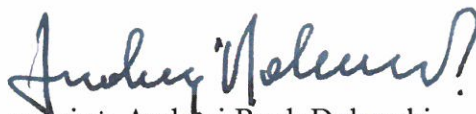
- **do izby architektów** będą należeli wszyscy (architekci i inżynierowie budownictwa) posiadający uprawnienia w specjalności architektonicznej uzyskane obecnie i wcześniej
- **do izby inżynierów budownictwa** będą należeli wszyscy (inżynierowie budownictwa i architekci) posiadający uprawnienia we wszystkich specjalnościach i zakresach oprócz architektonicznej uzyskane obecnie i wcześniej.

Konsekwencje wprowadzenia zmiany:

- biorąc pod uwagę fakt, iż od 1962 r. uprawnienia budowlane nadawane były łącznie w specjalności architektonicznej i konstrukcyjno-budowlanej wprowadzenie omawianej zmiany przyczyni się do **utrudnienia w zakresie wykonywania zawodu** – co jest sprzeczne z celem i ideą ustawy przewidującej wprowadzenie ułatwień w zakresie dostępu do zawodu
- zaproponowana zmiana spowoduje znaczny **wzrost liczby osób zmuszonych do podwójnej przynależności do izb samorządu zawodowego** - zamiast np. 6 tys. zobowiązanych obecnie do podwójnego członkostwa (tj. ok. 260 architektów posiadających uprawnienia bez ograniczeń w specjalności architektonicznej do kierowania robotami budowanymi i około 5 tys. architektów z uprawnieniami w specjalności konstrukcyjno-budowlanej w ograniczonym zakresie) – po wejściu w życie tej zmiany liczba zobowiązanych do podwójnego członkostwa wzrośnie do ok. 50 tys. osób

- wejście w życie omawianej zmiany **spowoduje wzrost kosztów usług** – członkowie będą płacili podwójne ubezpieczenie i składki – co wliczą sobie w koszty swojej działalności. Wysokość składki członkowskiej:
 - ✓ w Izbie Architektów wynosi ok. 800 zł rocznie
 - ✓ w Izbie Inżynierów Budownictwa wynosi ok. 400 zł rocznie.
 Podwójne członkostwo spowoduje wzrost składki u rzeszy ok. 50 tys. osób do kwoty 1200 zł rocznie.
- **chaos w zakresie przynależności do izby** – obecnie funkcjonuje utrwalony już od 10 lat, jasny i czytelny podział zasad członkostwa w izbach samorządu zawodowego, natomiast po wprowadzeniu zmian, z uwagi na różnorodność wydawanych decyzji powstaną wątpliwości co do właściwego członkostwa w izbie. Tymczasem **brak przynależności do właściwej izby grozi poważnymi konsekwencjami** – a mianowicie **możliwością**:
 - ✓ **pociągnięcia do odpowiedzialności zawodowej w budownictwie**, która zagrożona jest m.in. karą zakazu wykonywania samodzielnej funkcji technicznej w budownictwie, na okres od roku do 5 lat, połączonym z obowiązkiem złożenia, w wyznaczonym terminie, egzaminu
 - ✓ **pociągnięcia do odpowiedzialności karnej**, która zagrożona jest karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.
- **problemy z przekazaniem między izbami:**
 - ✓ dokumentacji osób zobowiązanych do zmiany izby
 - ✓ uregulowanie zobowiązań pieniężnych
 - ✓ dokończeniem spraw związanych np. z:
 - nadawaniem uprawnień budowlanych
 - orzekaniem z zakresu odpowiedzialności zawodowej w budownictwie

Wniosek dn. 14.01.2014

mgr inż. Andrzej Roch Dobrucki
Prezes Krajowej Rady PIIB